

УДК 330.341; 347.77

JEL L52, L65

DOI 10.32782/2786-765X/2025-9-29

Могилевська О.Ю.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, підприємництва, менеджменту,
Київський міжнародний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

Павловський С.А.

доктор медичних наук, професор,
директор,
КНДУ «Науково-дослідний інститут
соціально-економічного розвитку міста»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

Сартаков Д.С.

здобувач третього рівня вищої освіти,
Київський міжнародний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9797-9357>

Король О.А.

здобувач третього рівня вищої освіти,
Київський міжнародний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0291-6765>

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розглянуто актуальність інноваційного розвитку вітчизняної фармацевтичної промисловості в умовах глобальних економічних трансформацій, високої конкуренції, зростання попиту на якісні медичні послуги та продукцію. Визначено роль фармацевтичної галузі як стратегічно важливої складової національної безпеки, охорони здоров'я населення та економічної стабільності. Особливу увагу приділено необхідності формування концептуальних засад інноваційного розвитку галузі, що базуються на системному аналізі внутрішніх і зовнішніх чинників, а також враховують сучасні виклики та глобальні тенденції. Запропоновано комплексну інноваційну стратегію, орієнтовану на імпортозаміщення, розширення експортного потенціалу, цифровізацію виробництва, розвиток людського капіталу, трансфер технологій та міжнародну інтеграцію. Виокремлено ключові етапи реалізації стратегії, зокрема ініціацію стратегічного планування, визначення цілей, інституціоналізацію співпраці, розробку дорожньої карти, моніторинг та коригування. Обґрунтовано доцільність створення інноваційної екосистеми у фармацевтичній сфері, здатної забезпечити сталий розвиток навіть в умовах зовнішніх криз. Зроблено висновок про необхідність формування наукоємної, конкурентної фармацевтичної галузі як одного з драйверів зростання української економіки. Авторами акцентовано на важливості гармонізації законодавчої та регуляторної бази з європейськими стандартами, що дозволить створити сприятливі умови для інноваційної активності та залучення інвестицій. Окремо розглянуто перспективи розвитку «зеленої фармацевтики» як відповідь на сучасні екологічні виклики, що передбачає впровадження енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, екологічне пакування продукції та утилізацію відходів. Також обґрунтовано роль цифрових технологій – автоматизації, використання великих даних, штучного інтелекту – у підвищенні ефективності виробничих процесів, забезпеченні контролю якості та формуванні клієнтоорієнтованої бізнес-моделі. Визначено необхідність інтеграції фармацевтичних підприємств України у глобальні ланцюги доданої вартості шляхом активного розвитку експортної діяльності, просування національного бренду “Ukrainian Pharma” та участі у міжнародних виставках і проєктах. Таким чином, дослідження формує теоретичне та практичне підґрунтя для побудови ефективної державної політики у сфері інноваційного розвитку фармацевтичної галузі. Зроблені висновки можуть слугувати основою для подальших наукових розробок, управлінських рішень та стратегічних ініціатив, спрямованих на формування конкурентоспроможної фармацевтичної індустрії в Україні.

Ключові слова: інноваційний розвиток, фармацевтична промисловість, трансфер технологій, міжнародна інтеграція, стратегічне планування, інноваційна екосистема, наукоємна галузь, законодавча гармонізація, зелена фармацевтика, Ukrainian Pharma.

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільності глобальної економіки дослідження інноваційної діяльності підприємств набуває особливої актуальності. Зниження темпів економічного зростання, посилення кризових явищ, таких як пандемія COVID-19, а також

деструктивний вплив військових дій призводять до ускладнення процесів впровадження інновацій. В умовах постійних трансформацій та високої динаміки зовнішнього середовища підприємства змушені не лише адаптуватися до нових реалій, а й активно шукати шляхи модернізації власної діяльності. Це потребує впровадження нових стратегічних підходів до управління інноваційною діяльністю, здатних забезпечити сталий розвиток і збереження конкурентоспроможності в умовах економічної невизначеності.

За таких обставин особливої ваги набуває формування ефективної системи управління інноваційною діяльністю, яка враховує як внутрішні можливості підприємства, так і зовнішні виклики. Інноваційний розвиток передбачає не лише створення нових продуктів чи технологій, а й трансформацію організаційної структури, оптимізацію бізнес-процесів, активне впровадження цифрових рішень, використання big data, хмарних сервісів та інших інструментів, що забезпечують гнучкість і адаптивність до змін.

Особливу роль у цьому процесі відіграє стратегічне планування інновацій, що дозволяє підприємствам фармацевтичної галузі не лише ефективно реагувати на зміни ринку, а й формувати власні конкурентні переваги. Це включає визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, оцінку інвестиційної доцільності, пошук джерел фінансування та оцінку ризиків, пов'язаних із впровадженням інновацій.

Умови воєнного стану в Україні ще більше загострюють потребу у гнучких, технологічно орієнтованих моделях розвитку. Для фармацевтичних підприємств це означає необхідність не лише забезпечення безперервного виробництва та логістики, але й інвестування в R&D, впровадження новітніх біотехнологій, автоматизацію виробничих процесів та цифрову трансформацію управлінських функцій.

Таким чином, у сучасному економічному контексті інноваційна діяльність розглядається як ключовий чинник забезпечення довгострокової стійкості підприємств, їх здатності до виживання та розвитку. Формування дієвого механізму інноваційного розвитку потребує системного підходу, тісної взаємодії науки й бізнесу, державної підтримки, а також готовності підприємств до постійного оновлення знань і технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на високу значущість і сучасну актуальність досліджуваної тематики, окремі її аспекти перебувають у центрі уваги як наукової спільноти, так і представників практичної діяльності. Проблематика забезпечення конкурентоспроможності у векторі

інноваційного розвитку як на рівні держав, так і окремих підприємств широко висвітлюється у працях провідних дослідників, зокрема А.В. Келічавого, В.В. Кириленка, П. Друкера, О.В. Прокопенка, М. Портера, М.С. Дороніної, О.В. Іващенко, З.С. Варналія, А.В. Уніята та інших. Питання, пов'язані зі специфікою функціонування й розвитку фармацевтичної галузі, ґрунтовно розглядаються в наукових роботах О.В. Доровського, А.Д. Олійника, О.В. Гука, Е.Дж. Говарда, Х. Ейбена, Л. Хала, В. Сліпчука, Т.А. Пальчевської, Г.В. Тарасенко, Г.Г. Куришко та А.В. Ражика.

Узагальнення наукових підходів і практичного досвіду дозволяє зробити висновок, що конкурентоспроможність підприємств фармацевтичної галузі значною мірою залежить від їхньої здатності адаптуватися до змінного зовнішнього середовища, впроваджувати інновації та ефективно реагувати на виклики глобального і національного масштабу. В умовах постійного технологічного прогресу, високої регуляторної складності, загострення конкуренції та змін у споживчих пріоритетах, важливу роль відіграє стратегічне управління інноваційною діяльністю підприємства.

Особливої актуальності це набуває в період кризових і турбулентних явищ, таких як війна, пандемія чи економічна нестабільність, коли традиційні моделі ведення бізнесу втрачають ефективність. Саме в таких умовах ключовими стають здатність компаній формувати гнучкі інноваційні стратегії, оптимізувати внутрішні процеси, нарощувати науково-дослідний потенціал та забезпечувати стаке зростання, орієнтоване на потреби ринку.

Таким чином, питання розробки ефективного механізму інноваційного розвитку фармацевтичних підприємств є не лише теоретично значущим, а й практично необхідним для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності галузі в цілому.

Метою статті є дослідження особливостей формування концептуальних засад інноваційного розвитку вітчизняної фармацевтичної промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується стрімким впровадженням інноваційних технологій, що стають ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності національних економік. В умовах постійної трансформації світових ринків, загострення міжнародної конкуренції та зростання соціально-економічних викликів особливої актуальності набуває питання інноваційного розвитку стратегічно важливих галузей, зокрема фармацевтичної промисловості.

Фармацевтична галузь України відіграє важливу роль у забезпеченні національної безпеки, охорони здоров'я населення та економічної стабільності. Проте її ефективне функціонування потребує переосмислення підходів до стратегічного управління розвитком, орієнтованого на інновації. Формування концептуальних засад інноваційного розвитку вітчизняної фармацевтичної промисловості є важливим науково-практичним завданням, що передбачає створення сприятливого інституційного середовища, стимулювання наукових досліджень, впровадження сучасних технологій виробництва та розвиток людського капіталу [2; 4].

У цьому контексті постає необхідність у глибокому аналізі чинників, що визначають динаміку інноваційних процесів у галузі, а також у розробці цілісної концепції, здатної забезпечити сталий та конкурентоспроможний розвиток української фармацевтики у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

В ситуації нарощення динамічності й складності ринкового середовища виняткову актуальність для підприємства набувають аспекти забезпечення його інноваційного розвитку. На даний момент з огляду на витрати ресурсів, високу конкуренцію на існуючих ринках, а також на постійно змінний споживчий попит, у підприємств майже не лишається альтернатив свого розвитку окрім інноваційного [5].

Українські фармацевтичні підприємства активно шукають способи диверсифікації своєї продукції, аби задовольнити потреби споживачів, постійно вдосконалюючи якість та асортимент вироблених товарів. Одним

із основних факторів розвитку ринку є зростання купівельної спроможності населення. Однак важливими є й інші аспекти. Зокрема, експерти відзначають тенденцію до збільшення обсягів виробництва дорожчих, а отже, й більш ефективних препаратів, на тлі зменшення частки дешевших ліків. Також варто звернути увагу на те, що покупці, як і в інших сферах, часто слідують модним тенденціям, що сприяє зростанню попиту на дорогі лікарські засоби. Окрім цього, значну роль у залученні споживачів відіграють маркетингові активності компаній, що базуються на візуальній ідентичності бренду та дизайні упаковки [6].

Військова агресія Російської Федерації проти України має серйозний вплив на більшість секторів економіки, зокрема й на фармацевтичну галузь. За прогнозами Світового банку, у 2022 році ВВП України може знизитися на 45% порівняно з 2021 роком, а інфляція в кінці року очікується на рівні 15%. Ці фактори істотно впливають на ринок фармацевтичного виробництва, і в умовах невизначеності важко спрогнозувати його подальший розвиток.

Світовий фармацевтичний ринок упродовж 2001–2024 років демонструє стабільну позитивну динаміку зростання (рис. 1). Якщо на початку 2000-х років дохід галузі складав близько 390 млрд доларів, то до 2024 року він сягнув орієнтовно 1,6 трлн доларів, що свідчить про майже чотирикратне зростання за два десятиліття. Така динаміка пояснюється низкою ключових чинників, серед яких важливу роль відіграє активний розвиток біотехнологій, інновацій у сфері медичних

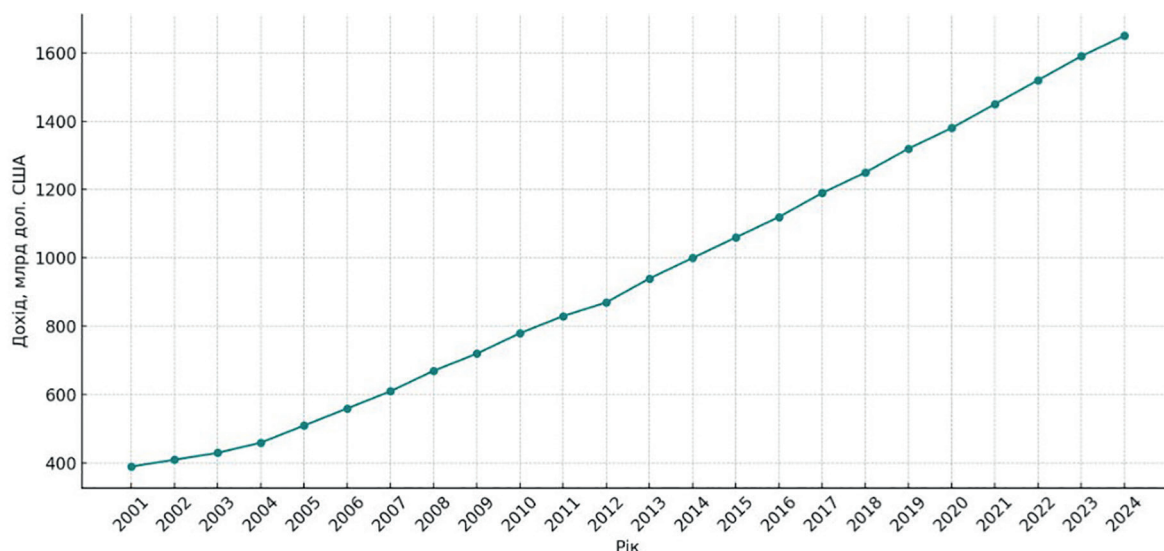

Рис. 1. Дохід світового фармацевтичного ринку (2001–2024 р.), млрд дол.

Джерело: Складено авторами за [8]

досліджень, а також збільшення інвестицій у розробку нових лікарських засобів.

Суттєвий вплив на зростання ринку має також демографічна ситуація, зокрема старіння населення в багатьох країнах світу, що спричиняє підвищений попит на медикаментозне лікування. Паралельно з цим у країнах, що розвиваються, спостерігається розширення доступу до медичних послуг, що також стимулює попит на фармацевтичну продукцію. Крім того, зростання хронічних захворювань, таких як діабет, серцево-судинні та онкологічні хвороби, формує постійний попит на відповідні лікарські засоби.

Певні коливання у темпах зростання мали місце під час світової фінансової кризи у 2008–2009 роках, проте загальна тенденція залишалась позитивною. Значним стимулом для ринку стала пандемія COVID-19 у 2020–2021 роках, яка спричинила різке зростання доходів, зумовлене високим попитом на вакцини та супутні препарати. У 2023–2024 роках спостерігається стабілізація ринку після пандемічного сплеску та повернення до органічного зростання, що підтримується технологічними інноваціями.

Отже, фармацевтична галузь залишається однією з найбільш динамічно зростаючих у світі. Її розвиток значною мірою обумовлений впливом глобальних соціально-демографічних змін, технологічного прогресу та нових викликів у сфері охорони здоров'я. Очікується, що позитивна динаміка збережеться і в наступні роки.

З огляду на вищезазначене, формування концептуальних засад інноваційного розвитку вітчизняної фармацевтичної промисловості потребує комплексного, науково обґрунтованого підходу, що враховує сучасні технологічні, економічні та регуляторні виклики. Одним із ключових напрямів є розробка інноваційної стратегії на рівні галузі, яка б інтегрувала сучасні світові тенденції, була орієнтована на імпортозаміщення, розвиток експортного потенціалу та тісну співпрацю між підприємствами, науковими установами і державними структурами [7].

Важливою умовою успішної реалізації інноваційного розвитку є вдосконалення законодавчого та регуляторного поля. Гармонізація нормативної бази з європейськими стандартами у сфері розробки, виробництва та обігу лікарських засобів, а також запровадження податкових стимулів для підприємств, що інвестують у дослідження та розробки (R&D), дозволить створити сприятливе середовище для інноваційної активності.

Необхідною умовою розвитку є підтримка наукових досліджень та трансферу технологій.

Розвиток державно-приватного партнерства, створення центрів колективного користування науковою інфраструктурою, сприятиме ефективному використанню ресурсів та активізації інновацій. Водночас цифровізація галузі, впровадження елементів індустрії 4.0, таких як автоматизація, великі дані, штучний інтелект, значно підвищать ефективність управління виробничими процесами та якістю продукції.

Формування інноваційного потенціалу неможливе без належного розвитку людського капіталу. Необхідно модернізувати освітні програми з акцентом на інноваційність, цифрові компетенції та підприємницьке мислення, а також стимулювати підвищення кваліфікації фахівців через міжнародні освітні та професійні програми [9].

Розвиток експортного потенціалу української фармацевтики має базуватися на підтримці компаній у виході на міжнародні ринки, просуванні продукції через національний бренд "Ukrainian Pharma" та участі у міжнародних виставках. Водночас важливою складовою інноваційного розвитку є впровадження екологічно сталих технологій – створення «зеленої фармацевтики», утилізація відходів, екологічне пакування продукції.

Розробка інноваційної стратегії на рівні вітчизняної фармацевтичної галузі передбачає системний підхід, що охоплює п'ять ключових етапів. Першим кроком є ініціація процесу стратегічного планування, яка полягає у формуванні міжвідомчої робочої групи під егідою Міністерства охорони здоров'я та Міністерства економіки України. До складу цієї групи залучаються представники фармацевтичних компаній, науководослідних установ, інвесторів, галузевих асоціацій та експертного середовища. На цьому етапі проводиться комплексна оцінка поточного стану галузі, зокрема SWOT-аналіз, визначення інноваційного потенціалу, а також виявлення бар'єрів і можливостей розвитку в інфраструктурному, технологічному та фінансовому аспектах.

Наступним етапом є визначення стратегічних цілей. У напрямі імпортозаміщення здійснюється ідентифікація критично важливих лікарських засобів, які можуть бути вироблені на території України. Для забезпечення експортної орієнтації проводиться аналіз конкурентоспроможної продукції та перспективних ринків збуту з формуванням відповідних програм підтримки. Компонент інноваційності стратегії базується на інтеграції сучасних цифрових інструментів, біотехнологій, фармакогеноміки та передових технологій виробництва лікарських засобів нового покоління.

Третій етап стосується інституціоналізації співпраці та передбачає створення Національної

платформи «Інноваційна фармація України», яка стане постійно діючим майданчиком для координації дій між бізнесом, наукою та державними органами. Також передбачається підписання меморандумів про співпрацю між основними гравцями ринку та формування механізмів спільного фінансування наукових досліджень через державно-приватне партнерство, венчурні інвестиції та цільові фонди.

Четвертим етапом є формування дорожньої карти реалізації стратегії. В короткостроковій перспективі (1–2 роки) йдеться про стимулювання локалізації виробництва, надання податкових пільг для інноваційних розробок та підтримку патентної діяльності. У середньостроковій перспективі (3–5 років) планується запуск пілотних інноваційних проєктів, створення фармацевтичних кластерів і розширення експорту. У довгостроковій (5–10 років) – модернізація технологічних платформ, цифровізація виробничих процесів і інтеграція у глобальні фармацевтичні альянси.

Останній етап – це моніторинг і коригування стратегії. Передбачено впровадження системи оцінювання на основі ключових індикаторів ефективності (KPI), таких як обсяги інвестицій у R&D, частка інноваційної продукції, рівень експорту та кількість зареєстрованих нових препаратів. Щорічне оновлення стратегії дозволить враховувати зміни на ринку, у технологіях і законодавстві.

Реалізація цього комплексного механізму представлена в таблиці 1 та забезпечить зменшення залежності від імпорту лікарських засобів, активне зростання експорту продукції з високою доданою вартістю, формування інноваційного середовища в галузі та стабільний розвиток вітчизняної фармацевтичної промисловості навіть в умовах зовнішніх криз.

У цьому контексті особливої ваги набуває створення стійкої екосистеми, що забезпечує безперервну інноваційну динаміку у фарма-

цевтичній сфері. Така екосистема повинна охоплювати ефективні механізми фінансування інновацій, включаючи доступ до державних і міжнародних грантів, венчурного капіталу, програм ЄС у сфері охорони здоров'я, а також сприяти інтеграції українських фармацевтичних компаній до глобальних ланцюгів доданої вартості.

Важливим чинником є формування культури інновацій у бізнес-середовищі, що передбачає розвиток внутрішньої мотивації підприємств до впровадження нових технологій, оптимізації виробничих процесів, створення нових форм взаємодії з клієнтами, лікарями та медичними установами. Запровадження ефективних моделей управління інноваціями, включаючи стратегічне планування, моніторинг результатів та інтелектуальну підтримку, дозволить підприємствам підвищити рівень адаптивності до зовнішніх викликів та підсилити свою інституційну спроможність.

Таким чином, формування концептуальних засад інноваційного розвитку вітчизняної фармацевтичної промисловості є не лише необхідністю сьогодення, а й стратегічним пріоритетом державної політики в умовах глобальної трансформації. Лише за умов комплексного підходу, взаємодії всіх зацікавлених сторін і довгострокового бачення можливе створення сучасної, конкурентної та наукоємної фармацевтичної галузі, яка здатна забезпечити потреби населення в якісних лікарських засобах та стати драйвером економічного зростання України.

Висновки. Фармацевтична промисловість України сьогодні постає перед серйозними викликами, зумовленими як внутрішніми економічними потрясіннями та війною, так і глобальними змінами на світовому ринку. Водночас саме ці умови створюють унікальне вікно можливостей для якісної трансформації галузі. В умовах загострення конкуренції, змін у споживчій поведінці, розвитку біотехнологій і цифрових рішень формування концептуальних засад

Таблиця 1

Етапи формування інноваційної стратегії фармацевтичної галузі

Етап	Зміст	Учасники	Термін реалізації
Ініціація	Формування робочої групи, аналіз галузі, SWOT	МОЗ, Мінекономіки, фармбізнес, наука	0–6 міс.
Визначення стратегічних цілей	Імпортозаміщення, експорт, цифровізація, біотехнології	Робоча група, експерти, бізнес	6–12 міс.
Інституціоналізація співпраці	Створення нац. платформи, підписання меморандумів, ко-фінансування	Бізнес, виші, інститути, держоргани	1–2 роки
Розробка дорожньої карти	Визначення заходів на 1–10 років	Робоча група, аналітики	6 міс.
Моніторинг і адаптація	KPI, щорічний аналіз та оновлення	МОЗ, АМКУ, агентства інновацій	Постійно

Джерело: складено авторами на основі узагальнення досліджень

інноваційного розвитку фармацевтичної галузі України стає стратегічно необхідним.

Реалізація комплексної інноваційної стратегії, яка включає імпортозаміщення, розвиток експортного потенціалу, цифровізацію виробництва, підтримку наукових досліджень та трансферу технологій, дозволить не лише зменшити залежність країни від імпорту, а й суттєво зміцнити її економічну безпеку. Важливо також впроваджувати культуру інновацій на рівні підприємств, розвивати людський капітал, гармонізувати національне законодавство з європейськими стандартами та розширювати міжнародну співпрацю.

Запропонована багаторівнева модель реалізації інноваційної стратегії з чітко визначеними

етапами, відповідальними структурами та індикаторами ефективності, формує основу для сталого і конкурентоспроможного розвитку галузі. Створення національної екосистеми інновацій у фармацевтиці, що поєднає науку, бізнес і державу, сприятиме зміцненню позицій України на міжнародному фармацевтичному ринку та підвищенню якості життя населення.

Таким чином, формування концептуальних засад інноваційного розвитку української фармацевтичної промисловості – це не просто відповідь на сучасні виклики, а інвестиція у майбутнє країни. Лише системний, науково обґрунтований і стратегічно скоординований підхід здатен перетворити фармацевтичну галузь на одну з опор сталого економічного зростання України.

Бібліографічний список

1. Кириленко В.В. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія. URL: <https://uchebnikonline.net/book/601-innovacijna-diyalnist-pidpriyemstva-ta-ekonomichna-ocinkainnovacijnix-procesiv-monografiya-kirilenko-vv/5-11sut-ta-osnovni-tendenciyyirozvitku-innovacijnoyi-diyalnosti-i-yiyi-znachennya-dlya-zabezpechennyaekonomichnogo-zrostannya-nacionalnoyi-ekonomiki.html>
2. Сутність та значення інноваційної діяльності підприємств для забезпечення економічного зростання національної економіки. E-Library National Mining University. URL: <https://core.ac.uk/reader/132414230>
3. Друкер П.Ф. Виклики для менеджменту XXI століття / пер. Т. Літенська. КМ-БУКС, 2020. 240 с.
4. Поняття, класифікація і взаємозв'язки інноваційних процесів. Studopedia. URL: https://studopedia.su/8_13701_sutnIsna-harakteristikaInnovatsIynih-protseSiv.html
5. Концептуальні засади інноватики. Інноваційний менеджмент. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/528/Innovacionnyj_menedzhment.pdf
6. Фармацевтична промисловість. Державна підтримка українського експорту: вебсайт. URL: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/26.html>
7. Вітчизняна фармацевтична індустрія та ринок лікарських засобів у 2021 році – ThePharmaMedia. ThePharma.Media. URL: <https://thepharma.media/uk/marketing/26979-vitcziznyana-farmacevticnaindustriya-ta-rinok-likarskix-zasobiv-u-2021-roci-25102021>
8. Infographic: The World's Biggest Players in Pharma. Statista. URL: <https://www.statista.com/chart/10149/top-ten-in-big-pharma/>
9. Honcharov Yu. V., Mohylevska O. Yu., Romanova L. V., Feschenko O. L. Innovative concept of the development of national economy. *Науковий вісник НГУ*. 2019. № 2. С. 137–145. DOI: <https://doi.org/10.29202/nvngu/2019-2/20>

References

1. Kyrylenko V. V. Innovatsiina diialnist pidpriyemstva ta ekonomichna otsinka innovatsiinykh protsesiv: monohrafiia. Кириленко В.В. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія. Available at: <https://uchebnikonline.net/book/601-innovacijna-diyalnist-pidpriyemstva-ta-ekonomichna-ocinkainnovacijnix-procesiv-monografiya-kirilenko-vv/5-11sut-ta-osnovni-tendenciyyirozvitku-innovacijnoyi-diyalnosti-i-yiyi-znachennya-dlya-zabezpechennyaekonomichnogo-zrostannya-nacionalnoyi-ekonomiki.html>
2. Sutnist ta znachennia innovatsiinoi diialnosti pidpriyemstv dlia zabezpechennia ekonomichnogo zrostan-nia natsionalnoi ekonomiky. E-Library National Mining University. Available at: <https://core.ac.uk/reader/132414230>
3. Druker P.F. Vyklyky dlia menedzhmentu XXI stolittia / per. T. Litenska. KМ-BUKS, 2020. 240 s.
4. Poniattia, klasyfikatsiia i vzaïmozv'язky innovatsiinykh protsesiv. Studopedia. Available at: https://studopedia.su/8_13701_sutnIsna-harakteristikaInnovatsIynih-protseSiv.html
5. Kontseptualni zasady innovatyky. Innovatsiinyi menedzhment. Available at: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/528/Innovacionnyj_menedzhment.pdf
6. Farmatsevychna promyslovist. Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksportu: website. Available at: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/26.html>
7. Vitchyzniana farmatsevychna industriia ta rynek likarskykh zasobiv u 2021 rotsi – ThePharmaMedia. ThePharma.Media. Available at: <https://thepharma.media/uk/marketing/26979-vitcziznyana-farmacevticna-industriya-ta-rinok-likarskix-zasobiv-u-2021-roci-25102021>

8. Infographic: The World's Biggest Players in Pharma. Statista. Available at: <https://www.statista.com/chart/10149/top-ten-in-big-pharma/>
9. Honcharov Yu. V., Mohylevska O. Yu., Romanova L. V., Feschenko O. L. (2019). Innovative concept of the development of national economy. *Naukoviy Visnik NGU*. № 2. S. 137–145. DOI: <https://doi.org/10.29202/nvngu/2019-2/20>

Стаття надійшла до редакції 02.04.2025

Olga Mohylevska

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of Economics, Entrepreneurship, Management Department,
Kyiv International University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

Serhii Pavlovskyi

Doctor of Medical Sciences, Professor,
Director,
Communal Research Institute
“Research Institute of Socio-Economic City Development”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

Denis Sartakov

Postraduate Student,
Kyiv International University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9797-9357>

Oleksiy Korol

Postgraduate Student,
Kyiv International University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0291-6765>

FORMATION OF CONCEPTUAL BASIS FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE DOMESTIC PHARMACEUTICAL INDUSTRY

The article considers the relevance of innovative development of the domestic pharmaceutical industry in the context of global economic transformations, high competition, and growing demand for quality medical services and products. The role of the pharmaceutical industry as a strategically important component of national security, public health and economic stability is defined. Particular attention is paid to the need to formulate a conceptual framework for the innovative development of the industry, based on a systematic analysis of internal and external factors, and taking into account current challenges and global trends. The author proposes a comprehensive innovation strategy focused on import substitution, expansion of export potential, digitalization of production, human capital development, technology transfer and international integration. The key stages of strategy implementation are highlighted, including the initiation of strategic planning, goal setting, institutionalization of cooperation, development of a roadmap, monitoring and adjustment. The expediency of creating an innovative ecosystem in the pharmaceutical sector capable of ensuring sustainable development even in the face of external crises is substantiated. It is concluded that it is necessary to form a knowledge-intensive, competitive pharmaceutical industry as one of the drivers of growth of the Ukrainian economy. The authors emphasize the importance of harmonizing the legislative and regulatory framework with European standards, which will create favorable conditions for innovation and investment attraction. The authors also consider the prospects for the development of “green pharmaceuticals” as a response to modern environmental challenges, which involves the introduction of energy-efficient and resource-saving technologies, environmentally friendly product packaging and waste management. The author also substantiates the role of digital technologies – automation, use of big data, artificial intelligence – in improving the efficiency of production processes, ensuring quality control and forming a customer-oriented business model. The necessity of integrating Ukrainian pharmaceutical enterprises into global value chains through active development of export activities, promotion of the national brand “Ukrainian Pharma” and participation in international exhibitions and projects is determined. Thus, the study forms the theoretical and practical basis for building an effective state policy in the field of innovative development of the pharmaceutical industry. The conclusions drawn can serve as a basis for further scientific developments, management decisions, and strategic initiatives aimed at creating a competitive pharmaceutical industry in Ukraine.

Keywords: innovation development, pharmaceutical industry, technology transfer, international integration, strategic planning, innovation ecosystem, knowledge-intensive industry, legislative harmonization, green pharmaceuticals, Ukrainian Pharma.